Tweede Druk Prijs 5 cent

De Beginselverklaring van het N. A.-S.

aangevallen en verdedigd door

G. RIJNDERS

en

H. KOLTHEK Jr.

Hij schut zich zelven moe,
Wie schutten wil den starken vliet,
Die van de steile rotse schiet
Naar haren ruimen boezem toe.
VONDEL.

Uitgave van het Nationaal Arbeids-Secretariaat
Rozengracht 164 Amsterdam

ELECTR. DRUKKERIJ „VOORWAARTS" G. S. B., PLANCIUSSTR. 3-5, AMST.

De Beginselverklaring van het N. A.-S.

aangevallen en verdedigd

door

G. RIJNDERS

en

H. KOLTHEK JR.

Hij schut zich zelven moe,
Wie schutten wil den starken vliet,
Die van de steile rotse schiet
Naar haren ruimen boezem toe.

VONDEL.

INLEIDING

Een kort woord ter verklaring van dit zonderlinge geschriftje.

De strijd van Rijnders tegen de Beginselverklaring van het N. A.-S., meer speciaal tegen de daarin uitgesproken neutraliteit der onafhankelijke vakbeweging op godsdienstig- en parlementair-politiek gebied, is bekend. Even bekend als hij vruchteloos zal blijken en triest is. Op zichzelf zou mij dien strijd dan ook geen aanleiding zijn geweest tot het samenstellen van een brochuurtje als dit. Het zijn bijzondere omstandigheden die dat hebben veroorzaakt.

Nadat Rijnders in 1910 was getart zijn bezwaren tegen de Beginselverklaring van het N. A.-S. eens regelmatig uiteen te zetten, heeft hij daaraan gevolg gegeven. Uitvoerig heb ik hem toen van antwoord gediend in *De Arbeid* van 17 Sept. 1910 en aangetoond, dat zijn argumenten geen van alle steekhoudend waren. Doch dat was voor Rijnders geen motief om zijn gewroet en gestook te staken; hij ging daarmede voort, maar zijn succes, dat nooit groot was, werd steeds minder.

Het jongste congres van het N. A.-S. en het jongste referendum leverden het duidelijke bewijs, dat de inzichten der leden zich merkbaar ontwikkelen in de richting van de Beginselverklaring.

In het N. A.-S. zelf is dan ook van een noemenswaardige oppositie als zoodanig geen spoor te ontdekken. Daarvoor bestaat ook geen reden, wijl de minderheid volledige vrijheid van meeningsuiting heeft; in geen enkel opzicht wordt belemmerd propaganda te maken voor hare inzichten.

Dat Rijnders dat alles met leede oogen aanziet, bewijst zijn optreden, want met verdubbelde ijver zet hij zijn luguber bedrijf

voort, *juist nadat de leden gelegenheid hebben gehad zich uit te spreken, waaraan breede discussies in „De Arbeid" en op het congres zijn voorafgegaan.* Dàt maakt juist zijn optreden zoo onsympathiek, omdat het däärdoor het karakter krijgt van doordrijven ondanks alles.

Evenals de kopstukken der S. D. A. P. voortdurend stoken in de „moderne" vakbeweging, zoodra daarin iets gebeurt dat wijst op een streven naar onafhankelijkheid van de S. D. A. P., omdat de S. D. A. P. de „moderne" vakbeweging als haar bijwagen, haar ondergeschikte wil, getuige het het voorgevallene in de Ned. Spoorwegvereeniging, — zoo stookt en wroet Rijnders van buiten af in de onafhankelijke vakbeweging, die hij ondergeschikt en afhankelijk wil maken van de vrij-socialistische beweging. Men leze slechts het slot van zijn rede, waarin hij het woordelijk zegt, terwijl uit die heele rede geen andere conclusie valt te trekken.

Aangezien zijn gestook in *De Vrije Socialist* steeds minder aandacht trok, moest er wat nieuws worden begonnen, en dat was . . . een openbare vergadering in Amsterdam. Dàt zou trekken! Een viertal Vrije Groepen, onmachtig om een geregelde propaganda te onderhouden voor de eigen denkbeelden, voor zoover die bestaan, waren wel zoo goed zich te laten gebruiken voor het plannetje van Rijnders, en daar ging 't zaakje in zee op 8 Oct. Een breedopgezette reclame, waarin er vooral op gezinspeeld werd dat er wel „principiëel" debat zou worden gevoerd, bereidde de vergadering voor.

Maar 't liep niet zooals Rijnders gehoopt had. Bevoegde debaters waren zoo verstandig om weg te blijven en Rijnders het woord alleen te laten.

Ondergeteekende was ziek en kon dus uiteraard niet aanwezig zijn. Doch al was dat niet het geval geweest, dan ook zou ik niet zijn gaan debatteeren, omdat over deze kwestie een bekgevecht met Rijnders onmogelijk licht kan verspreiden.

Kameraad Stek, die de vergadering bezocht, maakte ongevraagd een uitvoerig verslag van de rede van Rijnders, dat hij mij ter publicatie in *De Arbeid* toezond. Dat verslag was onduidelijk en in haast met potlood geschreven op kleine velletjes papier, aan weerskanten beschreven. Ik had geen lust, ziek als ik was, dat te ontcijferen, en zond het zóó naar de drukkerij, aan de zetters overlatende of ze 't wilden zetten. Die getroostten zich

die moeite en zoo ontving ik eenige dagen later het gedrukte verslag terug en kon mij dus op de hoogte stellen van de bezwaren, welke Rijnders nu weer had ontwikkeld.

Glimlachend heb ik het gelezen, en direct begreep ik, waarom er in *De Vrije Socialist* geen verslag was opgenomen van de rede van Rijnders. Die verslaggever had er een overwinningsbulletin van gemaakt: het N. A.-S. was in de pan gehakt; Rijnders was als triumphator uit den slag teruggekomen. Maar wàt er door R. was gezegd, dáárover zweeg het „verslag".

Er was intusschen 'n moeilijkheid. Het verslag zou ongeveer een pagina van *De Arbeid* beslaan; mijn antwoord zou minstens even groot zijn, zoodat er een halve krant mee gemoeid zou worden. Wijl steeds wordt geworsteld met gebrek aan plaatsruimte, was dat haast niet doenlijk. Een bijvoegsel er voor geven zou een 40 gulden kosten; dat was wel wat veel gevergd.

Ik overwoog toen een aparte uitgave in brochurevorm, welk denkbeeld, toen het eenmaal had post gevat, déze bekoring kreeg, dat het voor den lateren geschiedschrijver der Nederlandsche arbeidersbeweging een prachtig dokument zou zijn van de zonderlinge moeilijkheden, waarmede in Holland de revolutionaire vakbeweging had te worstelen Moeilijkheden die zich in geen enkel ander land in die mate voordeden.

Ik heb n.l. deze kwestie besproken met voormannen uit de Duitsche, Fransche en Engelsche revolutionaire vakbeweging, doch allen verklaarden mij er absoluut niets van te begrijpen. Dat een vakbeweging, die uitgesproken heeft dat ze socialistisch is in haar einddoel en zich uitsluitend wil bedienen van de taktiek der directe-actie, zich overigens op religieus gebied neutraal verklaart, en het recht der leden eerbiedigt om op politiek terrein aan parlementairisme te doen, dat vindt men overal zóó vanzelfsprekend, dat men lacht om die Hollandsche dwaasheid, daartegen oppositie te voeren. En dat nog wel van de zijde van vrije socialisten en anarchisten!

Alvorens mijn plan aan het Bestuur van het N. A.-S. voor te leggen, besloot ik eerst bij Rijnders zelf een onderzoek in te stellen, of het door kameraad Stek gemaakte verslag een getrouw beeld gaf van het door hem (Rijnders) gesprokene. Ik zond daarvoor aan Rijnders het gedrukte verslag toe, met het volgende schrijven:

WATERGRAAFSMEER, 17/10-'12.

Den Heer G. RIJNDERS,
Frederik Hendrikstraat 36[1] E.V.

M!

Er is van uw redevoering over de N. A.-S.-clausule een uitvoerig verslag opgenomen, waarvan ik u hiernevens een gedrukte proef doe toekomen, ter correctie.

Niet *enkel* ter correctie; indien u nog meerdere argumenten hebt gebezigd; of sommige argumenten anders hebt toegelicht; of indien de toelichting niet uitvoerig genoeg is om uw bedoeling goed weer te geven, verzoek ik u die wijzigingen aan te brengen, zoodat het verslag, als het wordt gepubliceerd daarna, geacht kan worden uw volle goedkeuring te genieten.

Ik verzoek u een en ander zoo spoedig mogelijk in orde te maken en aan mij terug te zenden, opdat de publicatie zoo spoedig mogelijk kan plaats vinden.

Gelieve het aan mijn persoonlijk adres terug te zenden, aangezien ik thuis mijn werk verricht tegenwoordig.

In afwachting,
H. KOLTHEK JR.,
Gen. de Wetstraat 47[1],
Watergraafsmeer.

Met bekwamen spoed heeft Rijnders aan mijn verzoek voldaan, in het verslag een duchtige correctie aangebracht, alsmede vele inlasschingen er aan toegevoegd. Bovendien deed hij mij toekomen de volgende verklaring:

Daar ik $1\frac{1}{2}$ uur heb gesproken, spreekt 't van zelf dat in dit verslag alles slechts beknopt is weergegeven. Het was mij ook niet doenlijk nog meer correctie aan te brengen, zoodat sommige uitdrukkingen en zinnen m.i. nog wel wat te wenschen overlaten en dan ook niet door mij zóó zijn gebezigd. Ik stond ook vrij lang stil bij 't punt, welke taak de onafhankelijke vakorganisatie m.i. heeft te vervullen en heb dienaangaande dan ook meer

gezegd, dan in de enkele desbetreffende regels wordt weergegeven.

Overigens houdt het verslag de strekking van mijn betoog in, worden mij geen verkeerde dingen in den mond gelegd en 'k heb er dus vrede mee als 't zóó wordt geplaatst. Daar ik op meerdere plaatsen dit onderwerp moet behandelen, zal ik altijd nog wel in de gelegenheid zijn om verkeerde gevolgtrekkingen, die als oorzaak hebben de onvolledigheid, recht te zetten.

G. RIJNDERS.

Uit mijn schrijven blijkt, dat Rijnders onbeperkte vrijheid had om te corrigeeren, te veranderen en toe te voegen. Daardoor vervalt veel van het voorbehoud in deze verklaring.

Ik legde daarna mijn plan voor aan 't Bestuur van het N. A.-S., dat ermede accoord ging. Helaas werd de uitvoering ervan vertraagd, doordat ik eenige weken tot absolute rust werd genoodzaakt. Anders was de brochure een maand vroeger verschenen.

De lezer weet nu precies hoe en onder welke omstandigheden dit geschriftje in de wereld is gekomen.

Wijl alle lezers de Beginselverklaring van het N. A.-S. wel niet in hun bezit zullen hebben, heb ik haar op de volgende bladzijde opgenomen.

Na al wat er over deze kwestie al is geschreven, zal ook dit nog wel druk worden gelezen, Al lijkt mij de tijd niet vèr meer, dat de ernstige vakvereenigingsman zal lachen om deze beuzelarij, waaraan zooveel tijd en kracht is verknoeid geworden, die zoo noodig waren ter bestrijding van het kapitalisme en voor het organiseeren der lauwe massa, die nog altijd berustend en hopend neerzit, geen deel neemt aan den noodzakelijken klassenstrijd.

WATERGRAAFSMEER, 25 Nov. 1912. H. KOLTHEK JR.

De tweede druk van deze brochure is precies gelijk aan de eerste oplaag.

BEGINSELVERKLARING

Uitgaande van de erkenning, dat in de tegenwoordige maatschappij de klasse-overheersching op elk gebied in toenemende mate aan den dag treedt en zich openbaart in voortgaande kneveling en onderdrukking op politiek- en uitbuiting op economisch terrein, plaatst zich de onafhankelijke vakorganisatie zonder eenig voorbehoud op het standpunt van den klassenstrijd en wil zijn de zelfstandige, onafhankelijke, op vrijwillige samenwerking berustende klasse-organisatie van de arbeiders.

Ziende dat de bezittende klasse tevens is de machthebbende klasse, doordat de bezitters van alle mogelijke politieke en godsdienstige overtuiging zich steeds hechter aaneensluiten in den strijd tegen de arbeiders, wil de onafhankelijke vakorganisatie de arbeiders organiseeren, ongeacht hun politieke- of godsdienstige meeningsverschillen. Zij stelt zich daarvoor tot taak, het behartigen hunner oogenblikkelijke en toekomstige belangen, door bestrijding van de kapitalistische productiewijze, overal waar die zich openbaart op economisch of politiek terrein.

Erkennende dat de klassenstrijd het noodwendig gevolg is van het privaateigendom van grond en arbeidsmiddelen, acht de onafhankelijke vakorganisatie haar doel gelegen in de socialiseering daarvan en meent zij dat de vakvereenigingen zich in de toekomst zullen ontwikkelen tot productieve voortbrengingsgroepen, die de voortbrenging en verdeeling van den maatschappelijken rijkdom althans in hoofdzaak hebben te regelen.

Erkennende eindelijk, dat de onafhankelijke vakorganisatie zich pas met succes kan wijden aan haar taak, als de politieke en godsdienstige meeningsverschillen der leden geen invloed hebben op hare strijdmiddelen, verklaart zij dat haar strijd is een economische, d. w. z. dat zij haar doel niet tracht te bereiken door het geven van opdrachten aan leden van kapitalistische bestuurslichamen, maar door een rechtstreekschen druk, door de arbeiders zelven uitgeoefend in alle richtingen.

VERSLAG VAN DE REDE

VAN RIJNDERS

Door een 4-tal V. S.-groepen te Amsterdam werd Dinsdag 8 October een openbare cursusvergadering gehouden in het gebouw „d'Geelvinck", met Rijnders als inleider over de bekende clausule in de Beginselverklaring van het N. A.-S. De groote zaal was zoo goed als gevuld.

Rijnders zegt in zijn inleiding, dat hij meent dat de Beginselverklaring van het N. A.-S. een absurditeit, een ongerijmdheid bevat en wel juist door die clausule, die „ongeacht" godsdienstige en politieke meeningsverschillen, de arbeiders oproept zich te organiseeren in de onafhankelijke vakbeweging. Daarbij is er in de laatste twee jaren zooveel gebeurd, dat het zijn nut kan hebben over de N. A.-S.-Beginselverklaring het een en ander te zeggen. En dan wil hij er al direct op wijzen, dat hij de Beginselverklaring, juist door die clausule, een gevaar acht. Spr. neemt tot uitgangspunt het feit, dat de onafhankelijke vakbeweging socialistisch is in haar wezen, in haar innerlijk zijn.

Een bewijs voor dit laatste is, dat het N. A.-S. zich in zijn Beginselverklaring uitspreekt vóór de socialisatie van grond en arbeidsmiddelen, op dezelfde wijze als wij socialisten ons dat voorstellen. Het N. A.-S. wil dat de vakorganisaties zullen worden omgevormd tot productieve groepen der toekomst, waarvan uit het bedrijfsleven zal geregeld en beheerd worden. In het kort, aan de werkers de wereld, aan hen de medezeggingschap bij productie en distributie. Welnu, daarmede gaan de socialisten volkomen accoord.

Verder wil men niet door eenige parlementaire of indirecte methode actie voeren, maar langs directen weg druk uitoefenen op de bestaande machtsinstellingen, van buitenaf dus, waardoor de machtsverhoudingen zullen worden gewijzigd. Men wil geen bevordering van het staatssocialisme, gelijk de S. D. A. P. Het N. A.-S. is dus niet alleen socialistisch, maar zelfs *vrij*-socialistisch in zijn wezen.

R. vraagt verder: wie vormen de kern in de onafhankelijke vakbeweging? Immers toch de vrij socialistisch aangelegden of bewuste vrije socialisten. Welnu, dit alles is als 'n bewijs voor zijn

beweren, dat het N. A.-S. en de onafhankelijke vakbeweging vrij-socialistisch is. Want gaan de vrij-socialistische elementen er uit, dan valt de geheele z.g.n. onafhankelijke vakbeweging in elkaar. Ook komen wij als propagandisten voor het Vrije Socialisme met onze lectuur juist tot de menschen der onafhankelijke vakbeweging. Zoo ook wanneer onze Vrije Groepen iets ondernemen, roepen ze de medewerking in der onafhankelijke vakorganisaties. Is het nog niet laatst gebeurd, dat de grondwerkersorganisatie „H. E." f 10.— uittrok tot steun van het blad *De Vrije Socialist*? Waarom doet men 't niet voor *De Standaard* of *Het Volk*?

Dit alles bepaalt het cachet der onafhankelijke vakbeweging. Ook de pas bekend gemaakte circulaire van het P. A.-S. te Rotterdam, inzake 11 November, getuigt voor mijn bewering, dat de onafh. vakorganisatie vrij-socialistisch is. *De Arbeid* wordt er in den laatsten tijd niet beter op; toch spreekt daar duidelijk het vrij-socialistisch karakter nog uit. In den laatsten tijd b.v. komt er wel vele malen een feuilleton in voor van F. D. N., den vrijen socialist, doch van Troelstra b.v. staat er toch niets in. En Kolthek zelf zei in *De Arbeid* onlangs, dat er vrij-socialistische propaganda in het blad werd gemaakt door hem zelf. Ook mag als bewijs voor het vrij-socialistisch cachet der onafh. vakbeweging gelden, dat het muziekkorps Forzando van de Federatie van Gemeentewerklieden steeds onze meetings, de meetings voor onafh. vakbeweging en vrije socialisten, opluistert. Nu mag het waar zijn dat dit korps krachtens het „ongeacht" zich oogenblikkelijk vergaloppeerde, door haar medewerking te verleenen aan koninginnedag, een motie daarnà door de Federatie aangenomen, getuigt door haar inhoud, dat men dat lang niet goed kan keuren, het een schande rekent voor de vrij-socialistische beginselen, die in de onafh. arbeidersbeweging gehuldigd worden.

R. leest dan de clausule voor en vraagt in verband met voorgaande waarheden, die duidelijk het vrij'socialistische wezen aanwijzen, of dit met elkaar is te rijmen. Immers, het klassestandpunt, dat ook het N. A.-S. inneemt, houdt in de leuze: „geen God, geen meester", omdat die in het nauwste verband met elkaar staan. De geheele clausule „ongeacht" moet dan ook niet anders beteekenen in de practijk, dan dat men *met behoud* van godsdienstige en politieke meeningsverschillen de

arbeiders in de onafhankelijke vakorganisatie kan vereenigen. Maar nu gezien het tweeslachtige karakter der Beginselverklaring. Kan men aannemen, vraagt spreker, dat 'n geloovig arbeider aan een zoodanige beweging als de onafh. beweging kan deel nemen, kan hij daar lid van zijn?

Het Katholiek geloof, zegt spreker, is een instelling, die de bij haar aangeslotenen in alle opzichten beheerscht; zoo ook het protestantsche geloof. Wij weten heel goed dat het geloof voor die geloovigen beteekent: „berusting". Verzet wordt niet geduld. Dus precies tegenovergesteld aan onze beweging, die het verzet aanwakkert. „Wij vragen niet wat je bent, je kunt bij ons komen", zegt het N. A.-S. en haar menschen. Om te demonstreeren dat het onmogelijk geacht kan worden dat een geloovige tot het N. A.-S. zal komen en de clausule dus als lokmiddel ook geen dienst kan doen, leest R. een lijstje voor over de kerk en haar instellingen. De inhoud brengt de vergadering aan het lachen.

Geloof je nu dat zoo iemand, die al die flauwe Jan Klaassen aanhangt, Zaterdags naar het N. A.-S. zal komen om trouw z'n contributie af te dragen voor de onafh. vakbeweging?

Men heeft om deze dingen heen gedraaid, toen er kritiek op werd geleverd, en allerlei smoesjes moesten dienst doen als argumenten. Ik vraag dan ook nogmaals: kunt ge gelooven dat die met wijwater besprenkelden zich zullen aansluiten bij het N. A.-S.? Als er al eens een enkele overloopt, dan is dat toch geen bewijs; want wanneer al eens een enkele S. D. A. P.-er anarchistisch doet, dan schreeuwen we toch ook niet: hoera! de S. D. A. P. is anarchistisch geworden. Wij moeten niet kijken naar de *uitzonderingen*, doch naar den *regel*. En wat zegt het nu, dat al eens een kerkvader met nadruk is opgekomen tegen uitbuiterij en diefstal? *De Tijd*, het katholieke blad, had daar onlangs een heel artikel aan gewijd en de uitlegger gaf van de uitspraak van een dier kerkvaders een geheel andere uitlegging. De kerkvaders verzetten zich, volgens *De Tijd*, niet tegen het z.g.n. rechtmatig bezit of eigendom. Spreker leest daarna iets voor uit het tijdschrift van den heiligen Antonius en vraagt aan het slot, of de vergadering kan gelooven, dat iemand die f 2.— geeft voor een offerande aan dien heilige, opdat zijn zoon een betrekking zal krijgen, daarna f 2.— aan het N. A.-S. zal geven?

Zoover wat de clausule zegt omtrent „ongeacht" de gods-

dienstige meeningsverschillen. Doch in zekeren zin is het nog erger met wat de clausule zegt omtrent de politieke meeningsverschillen. Stel je voor, je bent lid van het N.A.-S. en overigens vrij om aan kies- en stemrecht mee te doen. Dan versnipper je toch je krachten! Door lid te zijn van het N.A.-S. is men voorstander van directe actie en tevens is men voor indirecte methode! Dat kweekt inconsequentie en veroorzaakt verzwakking. Ten bewijze verklaart spreker de verschillende acties der politiek-parlementaire partijen en vraagt of het „ongeacht", in verband hiermede, nog niet een erger toestand kweekt dan ten opzichte van kerk en godsdienst.

Meent ge nu dat dit samen kan gaan? De economische druk van het georganiseerd proletariaat, de directe actie en de parlementaire actie? Gesteld, uw politieke meening is die van Kuyper, kunt ge dan tevens lid zijn van het N.A.-S.? Dan ook is het N.A.-S. nog bezig aan Staatspensioen en voert actie tegen de Tariefwet. Kunt ge om 12 uur vóór de Tariefwet zijn als Kuyperiaan, en 's avonds om 7 uur er tegen als lid eener onafh. vakvereeniging? Dat bestaat toch niet. Kunt ge bijv. tegelijkertijd lid zijn van het N.A.-S. en van een vrijzinnig-democratische organisatie? De een voert den klassenstrijd en de andere wil tempering van den klassenstrijd. Als men het laatste wil, kan men de beginselverklaring van het N.A.-S. niet onderschrijven. Het N.A.-S. heeft zijn eigen politieke beginselverklaring, al is deze ook negatief, ontkennend voor 't meerendeel. Ze heeft haar eigen politiek, die niet toelaat dat men bij andere lichamen kan aangesloten zijn, noch andere beginselen kan onderschrijven. Het is daardoor ook, dat bij kritiek en polemiek dit wezen der zaak onaangeroerd is gebleven door de voorstanders der clausule.

In een loterijcollege, daar kan men „ongeacht" optreden en dáár zelfs nog niet eens. Want de beginselen roeren zoodanig het menschelijk gemoed, dat men dit ook bemerkt op dergelijk terrein. Ja, heeft men thans geen Roomsch-Katholieke voetbal- en geitenfokkersvereeniging? De argumentatie van de voorstanders der clausule is zwak en zal zwak blijven.

Men heeft mij uitgescholden voor sektariër. Wat is sektegeest? Sekte is afdeeling. Ik behoor tot de anarchistische sekte. Ik ben dus één anarchistisch sektariër, en dat beschouw ik niet als een scheldnaam. Maar de samensteller van de beginselverklaring

is zelf te verwijten 'n sektariër te zijn; doch heelemaal juist is dit niet, want hij kweekt wel sekte, maar is zelf geen sektariër. En dàt neem ik hem juist kwalijk. Onlangs is nog met verpletterende meerderheid de clausule bekrachtigd. Doch wat zegt dat? Wij konden ons dus wel opknoopen als minderheid. Doch de meerderheid beteekent niet veel. De grondwerkersorganisatie telt 300 leden (500 verbetert iemand uit de vergadering) 500 dan. Maar wat ik wil vragen: is nu de meerderheid van die 500 zoo beginselvast? Weest eens eerlijk en geeft een antwoord, roept R. uit. We weten immers, gaat spreker voort, dat de meesten halfzacht zijn. Toen onlangs de glasblazersorganisatie voor het grootste gedeelte zich oploste in de moderne vakorganisatie, toen zat Kolthek in verband met die clausule „ongeacht" er wel een beetje mee in, schreef dat die menschen eigenlijk geen benul hadden van onafh. of moderne organisatie.

Het is niet voldoende te zeggen: de arbeiders hebben één belang. Het is wel waar, maar àlle menschen hebben per saldo één belang, ook daaronder gerekend de kapitalisten. Maar als ik dat al zeg, dan zeg ik daarmee niet dat allen in één organisatie kunnen zijn. Dat is dwaasheid. Je hebt wel één belang, maar als de één zijn knieën blauw bidt en de ander zijn beenen blauw loopt naar de stembus, dan begrijpt men dat belang toch verschillend. En dat verschil komt door gebrek aan besef en doordat de godsdienst belemmerend werkt om het besef beter te doen worden.

Er wordt wel gezegd: de patroons hebben wèl één vereeniging. Maar wat bewijst dat? De algemeene politieke meening van een patroon vertoont op het gebied van uitbuiting geen verschil met eenig ander patroon. Daarin is de meening der patroons één en dezelfde. Een geloovig patroon kan met een beroep op den bijbel een uitzuiger zijn. Geen godsdienstige, noch politieke meening belet den patroon uit te zuigen, uit te buiten. Maar dat is niet zoo voor de arbeiders. Dezen mogen zich niet verzetten, als zij orthodox godsdienstig of bijv. Kuyperiaansche politiekers zijn. Men moet nu niet komen met het zoo dikwijls gehoorde praatje: „de patroons vereenigen zich wel ongeacht, waarom zouden de arbeiders dit ook niet kunnen? Want hebben zij evenzeer niet eenzelfde belang van: niet uitgezogen te worden?"

Er dreigt een gevaar. Menschen die een goed beginsel-

standpunt innemen zijn er niet veel. Er zijn er maar enkelen,r ook in onze beweging. En dat de clausule een gevaar is wil Iki aantoonen met dit feit: de gaswerkers trokken bijv. geld uit tot steun voor een vrij-socialistisch blaadje. Dat is gestaakt, doordat de menschen den indruk kregen van die clausule, dat ze neutraal moesten zijn en geen bizonder politieke of godsdienstige lectuur op die wijze mochten steunen. Eigenlijk was dat de consekwentie, want volgens de Beginselverklaring van het N. A.-S. konden ze dat ook niet langer doen, hoewel ze nog niet eens aangesloten zijn. Het is dus goed dat men zich er tegen verzet, zoo heftig mogelijk tegen verzet, want die clausule is gevaarlijk.

Heel die Beginselverklaring is 'n uiting van water in den wijn doen; zeker! Als je mij nu vraagt: „wat wil jij dan doen? dan antwoord ik: „ik stel me de vakorganisatie voor als de infanterie van het groote leger van den arbeid. De Vrije Groepen zijn de kavallerie of ook wel de artillerie of genie. Die menschen van de vakorganisaties zijn nu wel niet geheel „pur sang" „vrije socialisten", maar toch zoo moeten ze zijn, zoo moeten ze worden, zoo moeten ze blijven. Om dit te bewerken, daar roep ik je toe op. Want ik wil dat de vakvereenigingen zullen zijn de groote legermacht met vrij-socialistische kernen en vrij-socialistische elementen daar om heen. En wanneer ze daarin belemmerd wordt door dergelijke clausules, dan verdient dat de scherpste afkeuring. Spr. wil van de vakvereenigingen geen politieke clubs of vrijdenkersvereenigingen maken. Laat men echter den godsdienst bestrijden en alle politiek die haar in den weg staat, en de dwaasheid toch leeren inzien van het „ongeacht".

De redactie van *De Arbeid* geeft immers in de praktijk dikwijls blijken, dat ze dit ook eigenlijk wil, ten bewijze waarvoor Rijnders voorleest, wat onlangs door de redactie van *De Arbeid* werd toegevoegd aan een bericht, overgenomen uit een christelijk blad, aangaande het ongeluk een machinist in Haarlem overkomen. Dat was goede kritiek. Steeds wordt ook in *De Arbeid* de andere politiek dan die van het N. A.-S. bestreden, "stoot men zelfs Kuyperianen, soc.-demokraten" of andere politiekers van zich af, zoolang zij "*die* politiek aanhangen. Zoo ook bedoelde R. dit. Zoo stelde hij het zich ook altijd voor. Spr. zegt aangetoond te hebben het vrij-socialistisch karakter der onafh. vakbew. en de ongerijmdheid der clausule, die tevens een gevaar is voor die

beweging en rest mij nog ten overvloede te wijzen op het buitenland, waar geen spoor is van een dergelijke afzakkerij als in het N.A.-S. wordt vertoond. Daar doen ze zoo iets absoluut niet. Ik wil, zegt R., u iets voorlezen uit *Die Einigkeit*, n.l. de beginselverklaring van de Duitsche onafhankelijke vakbeweging. Daarin staat dat men de arbeiders zonder onderscheid van beroep of nationaliteit moet organiseeren. Daarbij moeten de arbeiders antimilitaristen zijn en moeten zich ook geestelijk vrijmaken. Dat is hier niet mogelijk met zoo'n belemmering.

Het onderscheid tusschen kerk en godsdienst bestaat niet. Ze zijn gelijk. Men heeft dat verschil gemaakt, kunstmatig gemaakt, maar het bestaat niet. Het katholieke geloof staat en valt met de ceremoniën, welke in de kerk belichaamd zijn. Ze willen dus in het buitenland heel wat anders dan hier. Men heeft mij als misdadiger voorgesteld. Als ik wanhoopte aan de éénheid, dan was ik geen anarchist meer, dan zou ik dat zeggen, rond en onomwonden. Doch ik geloof in de éénheid, in de éénwording der arbeidersklasse. Dat is mijn geloof. Het is laster en logen het voor te stellen als zou ik tegen de éénheid zijn, tegen de vakorganisatie. Maar ik wil de éénheid, de organisatie, door natuurlijken groei. En alles wat dien natuurlijken groei belemmert, wil ik trachten mee weg te ruimen. Ik ben dus voor natuurlijke éénheid en organisatie, door natuurlijken groei. Ik wil zoo gaarne, dat de vakorganisaties op dien basis gezonde lichamen zullen zijn, geen zieke lichamen! Laat men mij met argumenten bevechten, laat men met argumenten komen, maar met geen holle frasen ! roept spreker uit. Zoo lang ik kan spreken en schrijven zal ik niet nalaten, wat mij ongerijmd voorkomt te bestrijden, ook in eigen gelederen, en ik roep u daartoe op mij daarin te steunen, tot bevordering en groei eener gezonde onafhankelijke vakbeweging. (Applaus).

HET ANTWOORD VAN KOLTHEK OP DE BEZWAREN VAN RIJNDERS

Wat men nà het lezen van de bezwaren van Rijnders wel allereerst moet opmerken is dit, *dat hij absoluut in gebreke blijft* **feitelijke** *bezwaren aan te voeren.* Het is alles *theorie* en welk *soort* theorie zullen we straks nader onderzoeken.

Ik heb nu 5 jaren lang de leiding van het N. A.-S. als secretaris en redacteur van *De Arbeid.* Al dien tijd is de onafhankelijke vakbeweging geleid geworden overeenkomstig den inhoud van de Beginselverklaring; en nu weet Rijnders nog niet één feit te noemen, waaruit blijkt dat de door hem bestreden clausule een gevaar is voor de onafhankelijke vakbeweging.

Dat valt te meer op, wijl Rijnders bij den aanvang van zijn rede zegt, dat *„er in de laatste twee jaren zooveel is gebeurd".* — 't Is waar, er is veel gebeurd in de laatste twee jaren; er gebeurt altijd veel in twee jaren; maar wat de Beginselverklaring van het N. A.-S. met al dat gebeuren heeft uit te staan, dàt heeft Rijnders met geen enkel woord aangeduid! Wie zich bovendien herinnert wat Rijnders voor twee jaar schreef (zie *De Arbeid* van 17 Sept. 1910) n.l. dat *„de rare scharrelarij der (onafhankelijke) vakbeweging in den laatsten tijd een gevolg was van succespolitiek",* ergert zich nog méér aan het ontbreken van *feiten.* Toen gaf Rijnders geen enkel bewijs voor dat beweren; nu, twee jaar later, worden nog geen feiten genoemd.

Het was, is en zal zijn: **praatjesmakerij.** Want Rijnders heeft niet *vergeten* feiten te noemen. Immers, op bladzijde 15 zegt hij, dat hij het gevaar van de Beginselverklaring met een feit zal aantoonen. Als hij méér feiten tot zijn beschikking had gehad, zou hij ze zeker wel te berde hebben gebracht. Want hij is leep genoeg om te begrijpen, dat één feit meer bewijst, na 5 jaren practische toepassing, dan een vol uur theoretische bespiegeling. Dat ééne feit is, dat de Gaswerkersvereeniging van Amsterdam indertijd financiëelen steun verleende aan een vrij-socialistisch blad, maar daarmede ophield. Doch te voren, op bladzijde 11, vertelt Rijnders dat de Grondwerkersvereeniging van Amsterdam onlangs geld gaf voor *De Vrije Socialist.* Nu draagt het N. A.-S. wèl verantwoordelijkheid voor de aangesloten grondwerkers-

vereeniging, *die goed handelde* volgens Rijnders, doch niet voor de gaswerkersvereeniging, omdat die niet is aangesloten.

Het genoemde feit bewijst dus evenveel vóór als tegen het N. A.-S., altijd volgens de redeneering van Rijnders.

Maar ik keur het doen van de grondwerkersvereeniging af en dat van de gaswerkersvereeniging goed. De vrij-socialistische bladen hebben niet te parasiteeren op de onafhankelijke vakbeweging; de contributie der leden mag niet worden gebruikt voor het steunen van welke politieke richting ook. Wie dat niet inziet, heeft van de taak der onafhankelijke vakbeweging een voorstelling, die in strijd is met haar karakter.

Willen de leden der vakvereeniging persoonlijk de vrij-socialistische pers steunen, het zal mij lief en aangenaam zijn, doch als vakvereeniging hebben zij zich daarvan *in hun eigen belang te onthouden*, omdat daarin óók plaats moet wezen voor leden, die hun contributie *niet* willen betalen voor het steunen der vrij-socialistische pers. Dat is zoo eenvoudig en duidelijk mogelijk.

Zoo kunnen ook de leden der vakvereeniging voor het bestrijden van den godsdienst, als ze dat noodig oordeelen, als ook voor het bevredigen van hun parlementaire behoeften, voor zoover ze die hebben, toetreden tot zulke vereenigingen, die zich daarmede bezig houden.

Waar *feiten* absoluut ontbreken, daar moet Rijnders er zich niet over verbazen, dat de arbeiders zijn theorethische bezwaren steeds meer schouderophalend voorbij gaan.

En dan de logica!

Op bladz. 11 wordt het geven van f 10.— voor *De Vrije Socialist* door de grondwerkers aangevoerd als 'n bewijs voor het vrij-socialistisch karakter der onafhankelijke vakbeweging, dus opgevat als 'n bewuste *beginseldaad*. — Op bladz. 14 wordt door Rijnders echter beweerd, dat de meeste leden van de grondwerkersvereeniging „half-zacht" zijn, dus geen beginselmenschen. — En op bladz. 15 wordt door hem gezegd, dat „*in onze beweging maar enkele menschen zijn met 'n goed beginselstandpunt*". — Daarmede wordt bedoeld de geheele revolutionaire beweging.

Desondanks heeft Rijnders het klaargespeeld aan te toonen, dat de onafhankelijke vakbeweging vrij-socialistisch is. Op dezelfde wijze kan ik aantoonen dat een koe een paard is. Let maar eens op:

Een koe heeft een kop en een paard heeft een kop.
Een koe heeft een staart en een paard heeft een staart.
Een koe heeft vier pooten en een paard heeft vier pooten.
Een koe brengt levende jongen ter wereld en een paard ook.
Een koe vreet gras en een paard vreet gras.
Uit al deze feiten blijkt dat een koe een paard is.

Precies zóó redeneert Rijnders over de onafhankelijke vakbeweging en het vrij-socialisme; met dit verschil, dat de door hem genoemde „feiten" meerendeels geen feiten zijn.

Zoo wordt b.v. als „bewijs" door Rijnders genoemd, dat *De Arbeid* wèl feuilletons van Domela Nieuwenhuis publiceert, doch *niet* van Troelstra. — Een *feit* is het echter, dat die feuilletons van Domela Nieuwenhuis ... sociaal-demokratisch zijn, geschreven door Nieuwenhuis in zijn sociaal-demokratische periode. De éène, die over *Het wezen der grondwet*, was in zijn conclusies zóó parlementair, dat ik er een noot onder plaatste, waarin ik te kennen gaf, dat Nieuwenhuis dat thans niet meer zal zeggen. — De andere, over *Het recht op het leven*, maakt o.a. propaganda voor 't verstrekken van voedsel op school door de gemeente en neemt het staatssocialistisch denkbeeld van Louis Blanc in bescherming, dat de overheid heeft te zorgen voor werk, wijl de arbeiders *recht op arbeid* hebben. Scherp en afdoende wordt die frase door Kropotkine veroordeeld in zijn boek: *De verovering van het brood*.

Als Rijnders die feuilletons had *gelezen* en niet alleen maar had gekeken naar den naam van den schrijver, zou hij dezen blunder zeker niet hebben geslagen.

Een ander „bewijs" voor 't vrij-socialistisch karakter der onafhankelijke vakbeweging is, volgens hem, dat de vrije socialisten juist bij de onafhankelijke vaklui komen met hun lectuur, en de hulp inroepen van de onafhankelijke vakvereenigingen vóór hun acties.

Op deze wijze kan ook worden „bewezen" dat de katholieke vereenigingen vrij-socialistisch zijn. Immers heeft men dan dáár maar hulp te zoeken voor zijn acties en dáár speciaal de vrij-socialistische lectuur aan te bieden!

Als dat „bewijs" iets bewijst, dan is het een groot gebrek in de vrij-socialistische propaganda. Immers moet die lectuur vooral gebracht worden, waar men nog geheel en al vijandig

staat tegenover het vrij-socialisme, en niet speciaal onder de onafhankelijke vaklui, waaronder velen althans niet vijandig staan tegenover die beginselen.

En als Rijnders werkelijk meent, dat de geheele onafhankelijke vakbeweging in elkaar zou storten, als de vrije socialisten, *zooals hij verlangt dat die moeten zijn*, er uit trekken, dan bewijst hij daarmede alléén, dat hij van den inwendigen toestand der onafhankelijke vakbeweging niets afweet. **Ik wil hem wel vertellen dat zoo'n uittocht de onafhankelijke vakbeweging al heel weinig zou schaden.**

Wie de Beginselverklaring van het N. A.-S. leest ziet direct, dat de onafhankelijke vakbeweging heel wat anders is dan de vrij-socialistische beweging. Immers wordt uitdrukkelijk verklaard, dat die vakbeweging zich beperkt tot de bestrijding der *kapitalistische productiewijze*, terwijl het vrij-socialisme een *levensbeschouwing* is.

Of er dan geen overeenkomst is? — Zeker wel, doch niet alléén met het vrij-socialisme. De taktiek b.v., de directe-actie, heeft de onafhankelijke vakbeweging gemeen met het vrij-socialisme. Doch dat is slechts de **taktiek**. Haar *socialistisch doel*.... Rijnders en zijn vrij-socialistische medestanders hebben zich er nooit aan gewaagd daarover eens te praten. Wel zegt Rijnders op bladzijde 10 dat de socialisten met dat doel volkomen accoord gaan, doch hij drukt zich heel anders uit dan het in de Beginselverklaring staat. Hij spreekt zich daar trouwens zelf weer tegen, als hij zegt dat het doel is: *aan de werkers de wereld*, en er direct op laat volgen, dat de werkers *medezeggingschap* eischen bij de productie en de distributie. Immers veronderstelt **mede**zeggingschap nog een andere macht, die óók wat te vertellen heeft.

De Beginselverklaring zegt echter, dat de georganiseerde arbeiders de regeling van de voortbrenging en verdeeling der maatschappelijke rijkdommen **althans in hoofdzaak** zullen hebben. In de toelichting (zie de brochure *Van Eenheid en Strijd*) wordt dat nader verklaard, n.l. dat de maatschappelijke ontwikkeling plaats heeft in zóódanige richting, dat ook in de toekomst centrale diensten verricht zullen moeten worden, zooals thans door den Staat, de Provincie en de Gemeente worden verricht.

Nog eens: over dat *doel* der onafhankelijke vakbeweging heeft de vrij-socialistische pers, en ook Rijnders, tot heden angstvallig gezwegen. Dat Rijnders en zijn geestverwanten het er *niet* mee eens

zijn lijkt mij intusschen waarschijnlijker dan het omgekeerde. Is verder de systematische, stevige en blijvende organisatie, zooals de onafhankelijke vakbeweging die wil en nastreeft, ook die der vrije socialisten? — Men moet er *De Vrije Socialist* maar eens op nalezen om op die vraag het antwoord te geven! — In dàt opzicht heeft de onafhankelijke vakbeweging veel meer overeenkomst met de sociaal-demokratie dan met het vrij-socialisme, al zal men in de eerste te vergeefs zoeken naar centralisatie en discipline.

Het heele betoog van Rijnders, dat de onafhankelijke vakbeweging in haar wezen vrij-socialistisch is, is.... een kletspraatje, een onverdedigbare stelling.

Als het zoo was, als inderdaad de onafhankelijke vakbeweging in haar wezen vrij-socialistisch was, dan was ze tegelijk veroordeeld. Dan zou ze immers *niet* onafhankelijk zijn, doch afhankelijk van een politieke richting; dan zou ze *niet* den klassenstrijd kunnen strijden, wijl de klasse veel omvangrijker is dan eenige politieke secte. Politieke partijen kunnen den klassenstrijd op economisch gebied hoogstens *bevorderen*, doch zelfs dàt wordt door de propaganda van Rijnders c.s. niet gedaan, wijl die daarvoor veel te dogmatisch en theologiseerend is.

De onafhankelijke vakbeweging is *socialistisch*, zonder meer. Al wie socialist is, al wie den klassenstrijd aanvaardt, kan tot haar toetreden. **Dàt is het criterium.**

Nu zegt Rijnders wel op bladz. 11 dat de leuze *„geen God geen meester"* in de aanvaarding van den klassenstrijd ligt opgesloten, doch die *bewering* hebben we te nemen voor wat ze is: een smoesje van Rijnders, waardoor hij bewijst van den klassenstrijd zoo min als van den godsdienst een juist begrip te hebben. Hij zal zich voor die bewering alléén kunnen beroepen op kerkelijke demagogen, die den arbeiders den klassenstrijd voorstellen als een goddeloos uitvindsel van de socialisten. Maar niet één socialist, niet één econoom, van welke richting ook, heeft zich ooit aan zoo'n dwaze bewering schuldig gemaakt.

De vraag of er een God is, of dus de godsdienst redelijk is, recht van bestaan heeft, is een *wijsgeerige* vraag; het al of niet bestaan van den klassenstrijd is daarentegen een *maatschappelijke* vraag, te toetsen aan *feiten*.

En nu de godsdienstige en parlementair-politieke neutraliteit

van de onafhankelijke vakbeweging. (Ik spreek van **parlementair-politieke neutraliteit**, omdat uit de Beginselverklaring zelf duidelijk blijkt dat die bedoeld is. Van politieke neutraliteit kan geen sprake zijn bij een beweging die zich socialistisch noemt en verklaart de kapitalistische productiewijze te zullen bestrijden op politiek terrein, met het wapen der directe-actie.)

Voor een beoordeeling moet men de Beginselverklaring als *geheel* nemen en dan is het *uitgangspunt*, de grondslag voor toetreding tot de onafhankelijke vakbeweging: **het aanvaarden van den klassenstrijd.**

Alle socialisten aanvaarden den klassenstrijd. In ons land heeft men: vrije socialisten, S. D. A. P.-ers, Socialistenbonders, S. D. P.-ers, Christen-socialisten. Aldus 5 soorten, allemaal socialisten, allen aanvaardende den klassenstrijd, doch .... zeer verschillend denkende over den godsdienst en de parlementaire politiek.

De vrije socialisten zeggen: *weg met den godsdienst en het parlementairisme.*

De S. D. A. P. zegt: *godsdienst is privaatzaak en het parlementairisme is het beste wapen in den klassenstrijd.*

De Socialistenbonder *laat zich over den godsdienst niet uit, doch verklaart het parlementairisme tot privaatzaak.*

De S. D. P. zegt: *godsdienst is privaatzaak en het parlementairisme kan belangrijke diensten bewijzen in den klassenstrijd.*

De Christen-socialist zegt: *godsdienst is het voornaamste en het parlementairisme mag niet worden verwaarloosd.*

Als we nu gaan doen wat Rijnders op bladz. 12 zegt dat gebeuren moet, n.l. *niet kijken naar de uitzonderingen, doch naar den regel*, tot welke conclusie komen we dan? — Dat we de kritiek van Rijnders zonder meer afwijzen, op grond van de algemeene opvatting in de socialistische beweging. Want inderdaad is daar de opvatting van Rijnders niet alleen een *uitzondering*, maar een **groote zeldzaamheid.**

En nu hebben we ons beperkt tot de georganiseerde socialisten, waarvan terecht wordt beweerd, dat ze zich van deze en overeenkomstige kwesties beter rekenschap geven dan de groote massa.

Echter is bij het samenstellen der Beginselverklaring *niet* gevraagd: **Wat zegt de meerderheid?** — Er is gezocht naar een grondslag, waarop de arbeiders als klasse zijn te organiseeren

voor het deugdelijk behartigen van hun economisch belang. En die is gevonden, door zich neutraal te verklaren ten opzichte van kwesties, die oorzaak zijn van verdeeldheid, doch met hun klasse-eenheid niets uitstaande hebben. *De klasse-eenheid der arbeiders is 'n gevolg van louter maatschappelijke oorzaken.*

Het N. A.-S. zou wel stapelgek moeten wezen, als het den weg insloeg dien Rijnders aanwijst, omdat het zich daardoor tot nog grooter machteloosheid zou doemen, als waarin het vrij-socialisme in Nederland verkeert.

Rijnders komt ook weer aandragen met zijn domme vragen: *kan een anti-revolutionair, of een gewone geloovige Katholiek tegelijk lid zijn van het N. A.-S.?* — Neen, dat kunnen ze niet. Doch de oorzaak daarvan is *niet* gelegen in hun godsdienst, **doch in de omstandigheid dat ze den klassenstrijd niet aanvaarden.** En het niet-aanvaarden van den klassenstrijd is geen gevolg van het godsdienstig zijn der menschen, doch van hun maatschappelijk inzicht. Immers zijn er ook duizenden arbeiders, die zich van den godsdienst niets aantrekken, doch het bestaan van den klassenstrijd ontkennen; en er zijn duizenden godsdienstige menschen, die wèl den klassenstrijd aanvaarden. In ons land, in Engeland en in Frankrijk bestaan goed functioneerende partijen van christelijke socialisten. (Ik ga hier niet in op de vraag of volgens mijn meening het christen-socialisme logisch is; ik constateer alleen dat niet voor *enkelen*, maar voor duizenden het aanvaarden van den klassenstrijd vereenigbaar is met het hebben van een godsdienstige overtuiging.) Wèl gebeurt het dikwijls dat arbeiders, onder den invloed van pastoor of dominé, op zoogenaamd godsdienstige gronden den klassenstrijd ontkennen, of liever: weigeren hem te aanvaarden; dan is het als vakvereenigingsmannen onze taak dezulken ervan te overtuigen, dat pastoor of dominé hun voor 't lapje houden, dat de godsdienst met den klassenstrijd niets heeft te maken, omdat die enkel steunt op feiten uit het maatschappelijk leven. Dat moeten we immers ook doen tegenover den vrijzinnig-demokraat, die den klassenstrijd ontkent omdat hij beweert, dat de feiten in het maatschappelijk ontwikkelingsproces het bestaan van den klassenstrijd loochenen.

Het zal toch niemand in zijn hoofd komen, als hij iemand het bestaan van den klassenstrijd wil aantoonen, met hem te gaan praten over godsdienst!

**

Dat in ons land ook geen, of althans zeer weinig sociaal-demokraten lid zijn van de onafhankelijke vakbeweging, is waar, al gaat een groot deel der leden wel min of meer geregeld naar de stembus. Maar bij 't beoordeelen van dàt feit vergete men niet, dat we in Holland wonen, een landje waarin de prinzipiënreiterei en de sectegeest erger zijn dan in welk land ter wereld ook. In Frankrijk en Amerika zijn duizenden sociaal-demokraten lid van de onafhankelijke vakbeweging. Ook in Duitschland was dat het geval tot voor een paar jaar terug. Toen heeft echter de partijdag der sociaal-demokraten, ik meen te Mannheim, het bevel uitgevaardigd dat alle partijgenooten, op straffe van royement, de onafhankelijke vakbeweging moesten verlaten. Het dwangsysteem, dat den sociaal-demokraten in 't bloed zit, werd toegepast, en de slaafsche geest der partijgenooten deed de rest.

Al werkt nu het N. A.-S. in Holland; al is het zijn taak om de Hollandsche arbeiders te organiseeren; het heeft zeer terecht begrepen, dat het niet mag toegeven aan de Hollandsche dwaasheden, aan sektegeest en prinzipiënreiterei. Het heeft zich geplaatst op den breeden, soliden basis van den klassenstrijd en zeer nadrukkelijk den oorlog verklaard aan een der grootste Hollandsche ondeugden: *de lust tot theologiseeren en zich op grond van theologische geschillen te separeeren* (af te zonderen.)

Rijnders doet echter aan die ondeugd dapper mede. Hij gaat zelfs zóó ver, op bladzijde 13, met als bewijzen voor zijn stelling aan te voeren de katholieke geitenfokkersvereenigingen en voetbalclubs!

In plaats van die katholieke dwaasheden, die, op de arbeidersbeweging toegepast, **misdaden** worden, dwaasheden waartoe de katholieken alléén komen uit angst, wijl ze weten dat hun denkbeelden de *aanraking met andere denkbeelden en beginselen niet kunnen verdragen*, energiek te bestrijden, haalt deze voorlichter in de anarchistische beweging die dingen, God beter 't, aan als bewijzen voor zijn stelling! Wordt Rijnders misschien gekweld door een soortgelijke angst, dat de anarchistische denkbeelden niet bestand zijn tegen den omgang met arbeiders, die die denkbeelden nog niet geheel zijn toegedaan? Zijn onophoudelijk spreken van *dreigend gevaar*, zonder eenige *feitelijke* aanduiding ervan, getuigt niet van groot vertrouwen in zijn beginselen. — Hoe 't ook zij, het is erg.

Doch nog niet het ergste. Het ergste vindt men op bladz. 12 waar hij 't heeft over de kerkvaders. Door de socialisten van alle richtingen zijn steeds uitspraken van kardinalen, bisschoppen, kerkvaders, hervormers als Luther e. d. aangehaald, om te bewijzen, hoever de kerk van heden is afgedwaald van de oorspronkelijke leerstellingen. Dat is door ieder steeds als bijzonder praktisch bewijsmateriaal aangemerkt en van groot propagandistisch nut. Rijnders echter slaat al die socialisten in 't aangezicht, neemt feitelijk het tegenwoordige optreden der kerk in bescherming, door zich te beroepen op het meest reactionaire katholieke blad, het bisschoppelijk orgaan *De Tijd*, hetwelk natuurlijk poogt de socialisten dat propagandamateriaal te ontrukken. En dat doet Rijnders alléén, om toch maar éénigen steun te hebben voor zijn bespottelijk en misdadig gewroet in de onafhankelijke vakbeweging! Het is van de ergerlijkste kapitalistenknechterij die denkbaar is, om met een beroep op een blad als *De Tijd* zulke domheden te zeggen en socialisten, die heel wat meer hebben te vertellen dan Rijnders, feitelijk in den rug aan te vallen, samen met den pastoor.

In plaats dat Rijnders zich b.v. eens op de hoogte stelt van de argumenten waarmede een gezaghebbend katholiek schrijver als St. Thomas, (nog wel heilig verklaard!) alle rentetrekken van onvruchtbaar kapitaal (geld) *absoluut verbiedt*, een zaak waarmede de katholieken altijd verlegen zitten, maakt hij een vergadering van arbeiders aan 't lachen, door het voorlezen van een stukje uit een vijfderangs katholiek tijdschriftje, dat geschreven wordt voor de domste leeken.

In plaats van te wijzen op den opstandsgeest, die het aanzijn schonk aan de kerkhervorming, aan het protestantisme; inplaats van te wijzen op de revolutionaire tendens in het protestantisme, in dàt opzicht juist de tegenvoeter van het katholicisme, gaat Rijnders in zijn grenzenlooze oppervlakkigheid beweren (zie blz. 12):

„Het katholiek geloof is een instelling, die de bij haar aangeslotenen in alle opzichten beheerscht; zoo ook het protestantsche geloof."

Eén blik in de werkelijkheid is voldoende om het totaal onware van die bewering te constateeren. Zoodra een pastoor ook maar *iets* afwijkt van de officiëele kerkleer, wordt hij uit zijn ambt ontzet. In de protestantsche kerken daarentegen wordt door socialistische en anarchistische predikanten propaganda gemaakt voor hun inzichten, zonder dat zelfs gepoogd wordt hen

te ontslaan. Daar kan o.a. „Het Gebed van den Onwetende" van Multatuli van den kansel worden voorgedragen, gelijk Ds. Bähler dat heeft gedaan.

Precies zoo de bewering van Rijnders: „*Het onderscheid tusschen godsdienst en kerk bestaat niet. Ze zijn gelijk*". — Dat kan alléén worden beweerd door iemand die van den godsdienst en de kerk niets afweet, of te kwader trouw opzettelijk onwaarheid wil spreken. — Ik weet niet wat ik er meer van zal zeggen, na wat ik vroeger daarover reeds heb gezegd. Alleen de vraag: *Wat zeg je dan van die duizenden religieuse menschen, als theosofen, Tolstoyanen, e.d., die tot geen enkele kerk behooren?* brengt Rijnders in verlegenheid. En wat moet hij zeggen van de Oostersche godsdiensten: Boeddhisme en Mohammedanisme? — De belijders daarvan hebben wel hun tempels en moskeeën, doch die hebben niets gemeen met het begrip *kerk*, zooals zich dat ontwikkeld heeft inzonderheid bij de katholieken, doch ook bij de protestanten. En wat speciaal het *christendom* betreft, drukt Domela Nieuwenhuis geheel de waarheid uit, volgens mijn meening, als hij zegt:

„Er ligt in het christendom, voor zooverre wij dit beschouwen als een leer die ontvouwd is in de Bergrede, en de christelijke kerk zooals wij haar kennen in haar ontwikkeling, zulk een klove, dat wij gerust kunnen zeggen dat de christelijke kerk de instelling is geweest, die de verwerkelijking van de christelijke leer het meest in den weg heeft gestaan."

(De Geschiedenis van het Socialisme I-100.)

Hoe oppervlakkig en onjuist Rijnders de dingen voorstelt, blijkt ook hieruit, dat hij op bladzijde 16, waar hij zegt dat godsdienst en kerk hetzelfde is, als bewijs aanvoert: „*Het katholieke geloof staat en valt met de ceremoniën, welke in de kerk belichaamd zijn.*" — Laat dat nu waar wezen, (er zou heel wat over te zeggen zijn trouwens), wat heeft dat dan toch in 's hemelsnaam met *godsdienst* uit te staan? Het Mohammedanisme gaat ook achteruit; het Boeddhisme is in Indië ook reusachtig achteruit gegaan; maar met het verdwijnen van een bepaald *geloof* verdwijnt de *godsdienst* toch niet! De godsdienst heeft daarmede in 't algemeen niets uitstaande.

Rijnders maakt intusschen vorderingen in consequentie. Voor twee jaar terug (zie *De Arbeid* van 17 Sept. 1910) omschreef hij de taak der vakbeweging ten opzichte van den godsdienst aldus:

„Dus nog eens: geen speciale propaganda tegen den godsdienst; wel zijdelingsche steun en hulp, rechtstreeksche strijd waar de omstandigheden het noodzakelijk maken."

Ik heb toen het onlogische, het valsche en onmogelijke van dat standpunt duidelijk aangetoond.

Thans verlangt Rijnders dan ook van de vakbeweging (zie bladzijde 15):

„Geen politieke clubs of vrijdenkersvereenigingen. Laat men echter den godsdienst bestrijden en alle politiek die haar in den weg staat en de dwaasheid leeren inzien van het „ongeacht"."

De logica is natuurlijk weer zoek! Immers als 'n vakvereeniging den godsdienst bestrijdt, *dan is het een vrijdenkers-vakvereeniging;* en als de vakvereeniging 'n bepaalde politiek voorstaat en alle andere politiek bestrijdt, *dan is ze een politieke vakvereeniging,* net als de „moderne", die sociaal-demokratisch is.

De man die zulke onzin neerschrijft, merkt intusschen op, dat anderen de „dwaasheid" van hun standpunt moeten inzien! Ja, ja!

Vermakelijk en grenzenloos brutaal is — en hiermede wil ik van de „argumenten" van Rijnders afstappen — zijn beroep op het buitenland, **omdat nergens ter wereld een vakbeweging wordt gevonden die den godsdienst bestrijdt.** Ook in Duitschland niet. Onze vrienden van de „Freie Vereinigung Deutscher Gewerkschaften" organiseeren de arbeiders net als het N. A.-S.: *„ongeacht hun politieke en godsdienstige meeningsverschillen"*. Laat Rijnders maar eens informeeren ter plaatse waar hij juist ingelicht kan worden, inplaats van 'n algemeenheid voor te lezen uit *Die Einigkeit*. Laat hem maar eens informeeren of men daar ooit een actie tegen den godsdienst als zoodanig voert, of per sé van de leden eischt dat ze anti-parlementair moeten zijn. Zoolang ze nog over een beetje gezond verstand hebben te beschikken,

zullen ze zich als vakvereenigingen wel wachten voor die dwaasheid. Precies als in Holland is de eenige voorwaarde, om in Duitschland toe te treden tot de onafhankelijke vakbeweging, **dat men den klassenstrijd aanvaardt.**

Maar afgescheiden daarvan is het beroep op Duitschland al zoo uitermate zwak; de onafhankelijke vakbeweging beteekent daar immers zoo bedroevend weinig. Slechts 'n 7-duizendtal leden telt ze in dat groote land met zijn millioenen proletariërs. Dat zal wel beter worden, daar twijfel ik niet aan, doch zoo *is* het toch op heden. Al had Rijnders dus ook gelijk, dan zou een tegenstander hem zoo gemakkelijk kunnen toevoegen: *Je hebt gelijk, maar daardoor mist ook die vakbeweging allen invloed.*

Waarom gaat Rijnders zich niet beroepen op Frankrijk; of op de „Industrial Workers of the World" in Amerika; of op Spanje; of op Italie; of op Engeland desnoods? — **Omdat hij wel weet dat het daar, en overal elders, precies zoo is als bij het N. A.-S.** Nog op het 16 Sept. j.l. gehouden congres van de Fransche onafhankelijke vakbeweging te Hâvre werd de volgende motie aangenomen:

> „Bijgevolg is de vrijheid van elk individu gewaarborgd en het congres stelt vast dat ieder vakman, buiten zijn vakvereeniging om, aan zulke propaganda kan deelnemen, als met zijn filosofische en politieke overtuiging overeenkomt; hem echter daarbij op het hart drukkend, geen zijner op de vakvereeniging niet betrekking hebbende ideeën daar in te voeren."

Dat is precies hetzelfde als wat het N. A.-S. wil.

Het onlangs gehouden congres der Engelsche vakbeweging besloot, de kwestie, of de godsdienst al of niet moet worden bestreden door de vakbeweging, *niet meer op de congressen te behandelen.* — Het is wel opmerkelijk, dat deze beslissing samenvalt met een duidelijk merkbare schrede naar den revolutionairen kant, waartoe de Engelsche vakbeweging (die van-huis-uit burgerlijk en anti-socialistisch is), door de harde ervaring is genoodzaakt geworden. Naarmate zich de noodzakelijkheid om den klassenstrijd te strijden duidelijker openbaart aan den Engelschen vakvereenigingsman, (die in 't algemeen zeer praktisch is), in diezelfde mate laat hij af van den strijd tegen verschijnselen, die met de klasse-eenheid

van het proletariaat niets hebben te maken, doch integendeel gevaar opleveren het klasse-inzicht bij de massa te vertroebelen.

Op 9 Nov. j.l. kwamen onder leiding van Tom Mann en Guy Bowman voor 't eerst in Engeland de voorstanders van de revolutionaire vakbeweging in congres bijeen. Er werd o.m. een resolutie aangenomen, waarin we lezen:

„De P. A.-S.-en moeten de kern der syndicalistische propaganda vormen en hebben ervoor te waken, dat de syndicalistische beweging onafhankelijk van de contrôle en buiten elke politieke partij en elke religieuse secte blijve."

Rijnders moet noodig zich gaan beroepen op het buitenland! Juist in het buitenland vindt het N. A.-S. de juistheid zijner Beginselverklaring bevestigd.

Als Rijnders sterk wil staan in zijn bestrijding van het standpunt van het N. A.-S., dan moet hij een anderen weg inslaan dan tot heden door hem is bewandeld. Het N. A.-S. geeft n.l. de *reden* aan, waarom het komt tot zijn neutraliteit tegenover den godsdienst en de parlementaire politiek. Die reden is (zie de Beginselverklaring op bladz. VIII) **dat de bezittende klasse dáárom de machthebbende klasse is, wijl zij zich, ondanks onderling verschil van godsdienst en politiek, in den strijd tegen de arbeidersklasse steeds hechter aaneen sluit.**

Wanneer Rijnders die stelling kan omverwerpen, geef ik mij gewonnen. Als hij kan aantoonen dat de concentratie van bedrijven en zaken *niet* voortdurend plaats heeft, of dat de kapitalisten zich daarbij verdeelen naar gelang van hun politieke inzichten of godsdienstige overtuiging, — dan heeft hij gelijk.

Zoolang echter die stelling onaangevochten is, zoolang zal Rijnders niets anders bereiken dan dat hij zich belachelijk en gehaat maakt. Immers zoolang de uitbuiters der arbeiders zich ongeacht hun godsdienstige en politieke meeningsverschillen *voor de uitbuiting* organiseeren, zal het inzicht bij de uitgebuiten steeds verder doordringen, dat zij, om aan die uitbuiting een einde te maken, zich eveneens hebben aaneen te sluiten *als uitgebuiten*, met terzijdestelling van hun overige geschillen.

Rijnders kan die stelling niet aanvechten, getuigen het de smoesjes die hij daarover verkoopt op bladzijde 14. Hij moet toch bij eenig nadenken wel inzien, dat een ernstig mensch

de schouders ophaalt over de daar verkondigde banaliteit, dat de godsdienst voor een kapitalist wat anders is dan voor een arbeider. Over zooiets kan men toch niet ernstig diskussieeren! Er bestaat immers geen enkele godsdienst welke de uitbuiting van den arbeider veroorlooft, en de christelijke wel allerminst! Of moet ik het ernstig nemen, dat het verzet enkel verboden is aan de orthodoxen en Kuyperiaansche politiekers? Laat Rijnders dan de revolutionaire geschriften maar eens lezen van Abram Kuyper uit diens paneelzagerstijd!

* * *

Zeer gebrekkig is nog het inzicht der meeste arbeiders. Duizenden, neen millioenen, zien nog niet in, dat de kapitalisten, *juist door hun éénheid ondanks alles*, hen uitbuiten en onderdrukken. Zij laten zich nog altijd wijs maken, dat ze vóór alles op hun godsdienst moeten letten en den omgang met andersdenkenden moeten vermijden. En Rijnders, de propagandist die zegt aan de proletarische éénwording te gelooven, komt door zijn propaganda dat geloof dier massa versterken, door den strijd tegen den godsdienst op den voorgrond te willen stellen in de vakbeweging, *door te verklaren dat vrijdenkers-vakvereenigingen noodzakelijk zijn*. **Hij draagt daardoor koren op den molen van de ergste vijanden der revolutionaire arbeidersbeweging.**

Het is inderdaad een geluk dat Rijnders geen invloed heeft in de vakbeweging!

Ik wil hiermede besluiten.

Voor twee jaar terug is Rijnders uitvoerig te woord gestaan. En thans weer. Hij mag nu weer twee jaren zijn gewroet en gestook voortzetten. Maar ik wil hem nu al wel voorspellen, dat hij over twee jaar nog veel minder aanhangers zal hebben dan thans. In 1914 houdt het N. A.-S. weer een congres en een referendum, en de uitslag daarvan zal voor hem een nog grooter kaakslag zijn dan het dit jaar gehouden congres en referendum. Want ik herhaal hier het motto van dit brochuurtje:

Hij schut zich zelven moe,
Wie schutten wil den starken vliet,
Die van de steile rotse schiet
Naar haren ruimen boezem toe.

Ga gij maar door, Rijnders, met uw militaire indeeling der arbeidersbeweging in infanterie, kavallerie, enz. De werkelijkheid zal uw kunstig kaartenhuisje omverblazen.

Ga gij maar door met te oreeren over „natuurlijke" organisatie. Elke propaganda *vóór* organisatie, elke aansporing *tot* organisatie is ingrijpen in die „natuur". En gij zijt bezig — gelukkig zonder eenige kans op succes! — de onnatuurlijkste groepeering der arbeiders in de vakbeweging, **die volgens het geloof**, te versterken.

Door ingrijpen in den natuurlijken groei, door snoeien, enten, kruising, enz. verkrijgen bloem- en vruchtenkweekers de schitterende resultaten, welke wij bewonderen. Zoo zal ook door propaganda en agitatie de arbeidersorganisatie kunnen worden bevorderd en benadeeld. Dat de propaganda van het N. A.-S. geen nadeelen meebrengt, wordt het beste bewezen door het optreden van zijn tegenstanders als Rijnders, **die wèl sputteren en foeteren, doch niet in staat zijn feiten te noemen waaruit dat nadeel blijkt.**

Laat mij dan ook eindigen met een militair commando, n.l.: *Schouder 't geweer, voorwaarts, marsch!!*
